ACHTER DE SCHERMEN

Jos Kugel: "Een allround jachthond blijft voor mij het mooiste"

-Door Femke Lagaaij-

Femke Lagaaij

In deze rubriek komen mensen aan het woord die –vaak volledig vrijwillig en zonder op de voorgrond te treden– een onmisbare bijdrage leveren aan onze geliefde jachthondensport. Ditmaal spreek ik met Jos Kugel. Haar naam werd aangedragen door Henk Slijkhuis, die haar omschrijft als iemand met een schat aan ervaring, een enorme kennis van verschillende jachthondenrassen en een indrukwekkende staat van dienst als keurmeester. Een gesprek over een leven gevuld met honden, jacht, veldwedstrijden en Schotland.

Je loopt al tientallen jaren mee in de jachthondenwereld. Hoe is dat begonnen?
"Ik ben opgegroeid op Tholen in Zeeland. Toen ik tien jaar oud was, mocht ik al mee met de buren om te drijven. Daar is eigenlijk de basis gelegd. Op mijn tweeëntwintigste trouwde ik met een jager die een Duitse Staande Langhaar had. Met die hond ben ik KNJV-proeven en veldwedstrijden gaan lopen. Ook na mijn scheiding ben ik met de Langhaar verder gegaan." Niet veel later volgde een volgende stap. "Begin jaren tachtig ben ik keurmeester geworden voor de KNJV, zowel voor proeven als voor veldwerk met staande jachthonden. Dat laatste doe ik nog altijd met ontzettend veel plezier."

Schotland kwam bij jou al vrij vroeg in beeld.
"Dat klopt. In 1979 verhuisde ik met mijn nieuwe partner naar Glasgow. Vanwege de quarantaineregels kon mijn Langhaar helaas niet mee naar Schotland. Daar kreeg ik mijn eerste Engelse Springer Spaniël. Na anderhalf jaar verhuisden we terug naar Nederland en pakte ik de wedstrijden weer

op, zowel met de Langhaar als met de Springer." In 1982 werd Jos instructeur bij de KNJV-afdeling Het Gooi. "Daar heb ik jarenlang veel mensen mogen begeleiden."

Inmiddels woon je alweer jaren in Schotland. Hoe is dat zo gekomen?
"Eigenlijk begon dat heel onschuldig. In 2001 gingen Dick (Heijman) en ik op vakantie naar Schotland. In de Highlands vroegen we of men misschien werk had voor onze honden. Dat bleek het begin van drie fantastische jaren als picker-up." Een picker-up zorgt er tijdens een jachtdag voor dat geschoten wild efficiënt wordt gevonden en geapporteerd. "We werden ontzettend gastvrij ontvangen door een heel aardig echtpaar. Daarna kwamen er steeds meer estates bij waar ik welkom was." In 2004 kocht Jos een huisje in Schotland. "Aanvankelijk was dat een vakantiehuis, vooral om met de honden te kunnen werken. Dertien jaar geleden heb ik mijn huis in Hilversum verkocht en ben ik definitief verhuisd. Ik woon hier op acht hectare eigen grond, kijk uit over een klein meer en geniet iedere dag van de rust. Dit is echt mijn paradijs."

Wat maakt het werk als picker-up zo bijzonder?
"Het mooie is dat je je eigen tempo kunt bepalen. Op een linie meelopen zou voor mij fysiek veel zwaarder zijn, zeker in het heuvelachtige terrein hier. Als picker-up werk je heel zelfstandig en kun je optimaal gebruikmaken van de kwaliteiten van je honden. Ik maak van tevoren afspraken met de jagers die ook een hond bij zich hebben. Dat werkt voor iedereen het beste." Tijdens een drift zet Jos één hond tegelijk in en zitten de andere twee rustig naast haar. "Na afloop mogen ze alle drie tegelijk aan de slag om het resterende wild binnen te brengen."

"Het apporteerwerk van de spaniels vind ik minstens zo mooi als dat van retrievers"

Picker uppen met de springers

Je hebt met veel verschillende rassen gewerkt. Wil je daar wat over vertellen?
" Ik heb ongeveer veertig jaar Duitse Staande Langharen gehad. Dat vind ik nog steeds een fantastische allround hond. Ze zijn geschikt voor zowel het werk vóór, als na het schot." Daarna volgden andere rassen. "Ik heb gejaagd met een pointer en een Engelse setter op de grouse en heb inmiddels mijn tweede Epagneul Breton. Een Pointer blinkt echt uit in het werk vóór het schot. Mijn Setter wilde graag apporteren, maar was helaas wat hard in de bek. De Breton is voor het werk vóór het schot een geweldige hond.

Counting grouse in de Highlands

Bij Bretons zie je wel sterke onderlinge verschillen: sommigen hebben moeite met water, dat zie ik bij de hond die ik nu heb gelukkig niet terug, hij is ook echt een specialist op runners." Ook de Engelse Springer Spaniels hebben Jos' hart gestolen. "Ik heb op dit moment drie eigen Springers, daarnaast werk ik met twee spaniels die niet van mij zijn, maar wel bij mij wonen. Het apporteerwerk van de spaniels vind ik minstens zo mooi als dat van retrievers."

Heb je veel met retrievers gewerkt?
"Zelf heb ik nooit een retriever gehad, maar ik heb wel veel retrievers getraind en gecoacht. En ik ben veel op apporteerwedstrijden voor retrievers geweest met Dick. Dat vond ik ook altijd mooi maar mijn voorkeur gaat toch uit naar de staande honden en de spaniëls."

Je bent ook al jarenlang keurmeester. Welke ontwikkelingen zie je in de veldwedstrijden?
"Het niveau is duidelijk hoger geworden. Nederlandse honden en voorjagers kunnen internationaal inmiddels uitstekend meekomen. Dat is echt een ontwikkeling van de laatste jaren." Tegelijkertijd ziet Jos ook veranderingen in het deelnemersveld. "Bij de continentale staande honden zie je tegenwoordig veel mensen zonder jachtakte die wel actief deelnemen aan wedstrijden en soms meelopen op jacht. Vroeger waren dat vrijwel uitsluitend jagers."

Daarnaast ziet ze steeds meer specialisatie. "Veel wedstrijden richten zich óf op het werk vóór het schot óf op het werk erna. Alleen wedstrijden zoals de Jan Coldewey Trofee en de Trofee Pieter Rooijakkers combineren beide onderdelen. Persoonlijk vind ik een echte allround hond nog altijd het interessantst vanuit de optiek van de jacht."

Kan een wedstrijd met uitsluitend dummies of koud wild eigenlijk volledig laten zien wat een jachthond in z'n mars heeft?
Jos schudt haar hoofd. "Nee. Je kunt veel nabootsen, maar een echte runner blijft iets totaal anders dan een sleep. Ook zaken als schotschuwheid of hardheid in de bek zijn in een praktijksituatie veel beter te beoordelen dan tijdens een proef of wedstrijd die een jachtsituatie nabootst. Daarom blijft de jacht de basis van hoe ik naar honden kijk."

Welke uitdagingen zie je voor de toekomst van de jacht?
"Ook in Schotland verandert er veel. Steeds meer estates worden verkocht aan eigenaren die kiezen voor rewilding. Daardoor verdwijnen jachtmogelijkheden. Daarnaast krijgen we te maken met strengere regelgeving, loodvrij schieten en meer toezicht." Ook klimaatverandering speelt volgens haar een rol. "De grouse hebben door de opwarming zichtbaar meer last van teken en wormen. Dat heeft direct invloed op de populatie. Maar de UK en Schotland zonder jacht? Nee, dat is ondenkbaar." Over Nederland is ze minder optimistisch. "Toen ik jong was, waren er nog legio mogelijkheden. We hadden verschillende eendensoorten, patrijzen en er werden fazanten uitgezet. Dat is allemaal sterk veranderd. Hoe de toekomst van de jacht er in Nederland uitziet, durf ik eerlijk gezegd niet te voorspellen."

Je bent nog altijd bijzonder actief. Hoe ziet een jaar er voor jou uit?
"Vanaf de opening van het seizoen in Schotland ga ik gemiddeld drie keer in de week picker-uppen op een van de estates in de buurt. In februari ben ik vaak eerst in Spanje of een ander

Springers op post.
Ze komen (blijkbaar) van alle kanten...

Europees land om te keuren. Daarna ben ik tot eind april in Nederland voor de veldwedstrijden van de continentale staande honden, setters en pointers. Ik keurde dit voorjaar bijvoorbeeld dertien wedstrijden in Nederland en België. Dat doen we met in totaal zeven keurmeesters die de veldwedstrijden voor staande honden mogen keuren." Toch denkt Jos na over afbouwen. " ik heb besloten dat ik over 2 jaar, als ik 80 word, stop met keuren. Maar ik blijf in Schotland wel lekker picker-uppen" lacht ze.

Welk advies zou je jonge voorjagers willen meegeven?
"Ga vooral mee op jacht als je daar de mogelijkheid voor hebt. Ik heb meerdere cursisten gehad die na hun opleiding ook daadwerkelijk zijn gaan jagen. Daar leer je dingen die je op geen enkele training volledig kunt nabootsen."

Tot slot: wat is voor jou het mooiste dat de jachthondensport te bieden heeft?
Daar hoeft Jos niet lang over na te denken. "Grouse jagen in Schotland. Dat blijft voor mij het absolute hoogtepunt. Prachtig terrein, fantastische vogels en samenwerken met je hond zoals het ooit bedoeld is. Mooier wordt het eigenlijk niet."

Wie draag je voor de volgende 'Achter de Schermen' voor en waarom?
"Tamara van den Dam van de Weimaraner vereniging. Tamara wist eerst niets van de jacht af en is door de jachthondentraining gaan jagen en betrokken geraakt bij de organisatie van veldwedstrijden."